

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **J.**, bývajúcej v H., zastúpenej JUDr. P., advokátom so sídlom v R., proti žalovanému **P.**, bývajúcemu v H., **o zaplatenie 1 694,55 € (51 050 Sk)**, vedenej na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp. zn. 8 C 227/2004, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 20. augusta 2008 sp. zn. 17 Co 214/2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 20. augusta 2008 sp. zn. 17 Co 214/2008 **z r u š u j e** a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Rimavská Sobota rozsudkom z 28. marca 2008 č.k. 8 C 227/2004-133 v znení opravného uznesenia z 12. júna 2008 č.k. 8 C 227/2004-151 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyňi do 3 dní 51 050 Sk s príslušenstvom a v rovnakej lehote jej nahradiť trovy konania. Vychádzal z toho, že 16. augusta 1998 uzavrel manžel žalobkyne A. (ako predávajúci) so žalovaným (ako kupujúcim) kúpnu zmluvu, predmetom ktorej bol majetkový podiel A. v Poľnohospodárskom družstve K. za kúpnu cenu 51 050 Sk, ktorá mala byť predávajúcemu vyplatená do 31. decembra 2003. Výsledkami vykonaného dokazovania mal súd prvého stupňa preukázané, že kúpna cena v tejto lehote nebola uhradená. Zistil tiež, že A. nebol členom družstva, avšak v dôsledku vnesenia pôdy a živého inventáru do družstva bol oprávnenou osobou v procese transformácie tohto družstva [§ 15 písm. c/ zákona č. 42/1992 Zb. o úprave majetkových vzťahov a vyporiadaní majetkových nárokov v družstvách (ďalej len „zákon č. 42/1992 Zb.“)]. Žalobu, ktorou sa žalobkyňa (právna nástupkyňa po jej zomrelom manželovi A.) domáhala zaplatenia kúpnej ceny, považoval súd za opodstatnenú, a preto jej vyhovel s poukazom na ustanovenia § 460, § 517 ods. 2,

§ 579 ods. 2 a § 588 Občianskeho zákonníka. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 20. augusta 2008 sp. zn. 17 Co 214/2008 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol; žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov konania. V odôvodnení uviedol, že v konaní bolo potrebné posúdiť, o akú zmluvu išlo v prípade „kúpnej zmluvy zo 16. augusta 1998“ a či tento právny úkon bol platný. Ak by sa podľa § 4 zákona č. 42/1992 Zb. A. stal oprávnenou osobou a nebol členom družstva, mohol by podľa § 13 ods. 2 a 3 zákona č. 42/1992 Zb. požiadať o vydanie majetkového podielu. Ak by požiadal o vydanie majetkového podielu do 29. februára 1996, postupovalo by sa v zmysle § 33b zákona č. 42/1992 Zb. v spojení s § 13 ods. 2 tohto zákona, inak by získal už len družstevné podielové listy podľa § 17a ods. 1 zákona č. 42/1992 Zb. Keďže družstevné podielové listy vydané neboli, nemohol ich A. previesť na žalovaného. Zákon č. 42/1992 Zb. v znení účinnom do 16. augusta 1998 umožňoval oprávnenej osobe nakladať s majetkovým podielom len spôsobom uvedeným v § 13 (oprávnená osoba mohla iba požiadať o vydanie majetkových podielov). Z toho odvolací súd vyvodil, že ak majetkový podiel nebol prevoditeľný a k vydaniu družstevných podielových listov nedošlo, potom zmluva zo 16. augusta 1998 je podľa § 37 ods. 2 Občianskeho zákonníka neplatná (jej predmetom je nemožné plnenie). Neplatná je ale tiež v zmysle § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, lebo je nezrozumiteľná – nevyplýva z nej, čo je jej predmetom, či ide o kúpnu zmluvu alebo zmluvu o postúpení pohľadávky (chýba presné označenie pohľadávky, dlžníka i veriteľa). Na základe neplatnej zmluvy nevznikla žalovanému povinnosť poskytnúť A. peňažné plnenie. Ak aj žalovaný na základe zmlúv uzavretých neskôr s Poľnohospodárskym družstvom K. „v likvidácii“ získal určitý majetok, nezískal ho na úkor žalobkyne, preto ním získaný majetok nemohol byť považovaný za bezdôvodné obohatenie (§ 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Odvolací súd z týchto dôvodov rozsudok súdu prvého stupňa, ktorý bol založený na nesprávnom právnom posúdení veci, zmenil tak, že žalobu zamietol. V zmysle § 224 ods. 1 O.s.p. a 142 ods. 1 O.s.p. priznal úspešnému žalovanému náhradu trov konania

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie. Uviedla, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Navrhla, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na

d'alsie konanie. Zdôraznila, že jej manžel A. bol vlastníkom pozemkov, ktoré užívalo Poľnohospodárske družstvo K.. Ako ich vlastník sa v zmysle zákona č. 42/1992 Zb. stal oprávnenou osobou s tým, že mu patrilo majetkový podiel vyčíslený sumou 102 309 Sk. Tento podiel previedol 16. augusta 1998 na žalovaného. Podľa názoru žalobkyne zákon č. 42/1992 Zb. nezakazuje oprávnenej osobe nakladať s majetkovým podielom, preto výklad odvolacieho súdu o neplatnosti zmluvy je nesprávny a zasahuje do základných práv, najmä do práva vlastníť majetok a voľne s ním nakladať. Keďže prevod majetkového podielu nie je žiadnym zákonom zakázaný, môže sa majetkový podiel prevádzať.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že záver odvolacieho súdu o neplatnosti kúpnej zmluvy zo 16. augusta 1998 je správny. Navrhol neopodstatnene podané dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie treba zrušiť.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

1. Vzhľadom na zákonnú povinnosť vyplývajúcu z § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. dovolací súd skúmal, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. O vadu tejto povahy ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa

postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Žalobkyňa vady konania v zmysle § 237 netvrdila a žiadna z týchto väd v dovolacom konaní nevyšla najavo.

2. Povinnosť dovolacieho súdu skúmať, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní zaťaženom procesnou vadou, nie je daná len vo vzťahu k procesným vadám v zmysle § 237 O.s.p., ale tiež vo vzťahu k procesným vadám inej povahy (tzv. iným vadám), pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Inou vadou je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Pokiaľ je dovolanie procesne prípustné, je vada tejto povahy dôvodom, pre ktorý dovolací súd zruší rozsudok odvolacieho súdu. Žalobkyňa tzv. inú vadu konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) netvrdila a vada tejto povahy v dovolacom konaní nevyšla najavo.

3. Dovolateľka v dovolaní uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. tvrdiac, že napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav veci; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Podľa názoru dovolateľky je nesprávny záver odvolacieho súdu o neplatnosti zmluvy, predmetom ktorej bol odplatný prevod majetkového podielu v družstve. Súd prvého stupňa vychádzal z toho, že zmluva je platná. Odvolací súd na rozdiel od neho dospel k opačnému záveru, že „kúpna zmluva zo 16. augusta 1998“ je neplatná, lebo: a/ jej predmetom je nemožné plnenie (§ 37 ods. 2 Občianskeho zákonníka) – majetkový podiel je zmluvne neprevoditeľný, pretože zákon č. 42/1992 Zb. priznáva oprávnenej osobe právo len požiadať o vydanie majetkového podielu v zmysle § 13 tohto zákona, b/ je nezrozumiteľná (§ 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka) v tom, o akú zmluvu vôbec ide (či ide o kúpnu zmluvu alebo zmluvu o postúpení pohľadávky).

Právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne; inak je neplatný. Právny úkon, ktorého predmetom je plnenie nemožné, je neplatný (§ 37 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka).

Predmetom občianskoprávnych vzťahov sú veci, a pokiaľ to ich povaha pripúšťa, práva alebo iné majetkové hodnoty (§ 118 Občianskeho zákonníka). Predmetom právneho úkonu je to, k čomu sa viažu alebo na čo sa vzťahujú vzájomné práva a povinnosti jeho účastníkov. Medzi náležitosti platného právneho úkonu patrí spôsobilý predmet; plnenie podľa právneho úkonu musí byť (fakticky) možné a zákonom dovolené (právne možné). Nemožnosť plnenia zakladá neplatnosť právneho úkonu (§ 37 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Zákon č. 42/1992 Zb. ukladá družstvám, aby určili majetkové podiely oprávnených v zmysle § 17 tohto zákona, oboznámili s nimi oprávnené osoby (§ 9 ods. 7 tohto zákona) a aby oprávneným osobám, ktoré sa nestanú účastníkom právnickej osoby podľa transformačného projektu, majetkové podiely vydali v lehotách a za podmienok stanovených v zákone (§ 13 ods. 2 a 3 uvedeného zákona). Od 1. januára 1996 (t.j. od účinnosti novely zákona č. 42/1992 Zb. danej zákonom č. 264/1995 Z.z.) malo dôjsť k transformácii majetkových podielov na podielnické listy (§ 17a a 17b zákona č. 42/1992Zb.). Od uvedeného dňa zákon č. 42/1992 Zb. predpokladá inkorporáciu práv spojených s majetkovou účasťou na podnikaní nečlenov družstva vyplývajúcich z majetkového podielu do podielnických listov družstiev (osobitného druhu cenného papiera). Zavedením podielnických listov zákon určil formu a spôsob kapitalizácie majetkových podielov oprávnených osôb, ktorým sa ešte nevydali majetkové podiely.

Právo na majetkový podiel treba odlišovať od práva na vydanie majetkového podielu. Právo na majetkový podiel vzniká schválením transformačného projektu, ktorého prílohu tvorí špecifikácia družstvom vypočítaného a audítorom overeného majetkového podielu. Ak oprávnená osoba splní podmienky stanovené transformačným zákonom, vzniká jej voči družstvu právo na vyporiadanie jej majetkového podielu. Majetkový podiel oprávnenej osoby nepredstavuje vlastníctvo k veciam (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. februára 2006 sp. zn. 3 Cdo 79/2005), ale inú majetkovú hodnotu. Majetkový podiel ako ocenené majetkové právo predstavuje špecifickú majetkovú účasť oprávnenej osoby na majetku družstva v procese transformácie družstva. Majetkový podiel z hľadiska

svojho zákonného obsahu nepochybne predstavuje súbor fyzicky i fakticky reálne splniteľných vzájomných práv a povinností oprávneného a povinného subjektu.

V danom prípade pri riešení otázky, či majetkový podiel je alebo nie je právne dovoleným predmetom plnenia, treba vziať na zreteľ, že zákon č. 42/1992 Zb. nezakazuje prevod majetkového podielu. Z toho, že osobitne upravuje režim vydania majetkového podielu (viď § 13 zákona č. 42/1992 Zb.), nemožno vyvodiť, že sú neprípustné iné spôsoby nakladania s touto majetkovou hodnotou. Súdna prax vychádza z toho, že majetkový podiel sa nestáva spôsobilým predmetom právnych úkonov až splnením zákonných predpokladov na vydanie majetkového podielu. Akceptuje sa prechod majetkového podielu oprávnenej osoby na jej dedičov (viď napríklad rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 49/2005 uverejnené v časopise *Zo súdnej praxe* pod č. 68/2006). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu nie je dôvod nepripustiť aj jeho (zmluvný) prevod.

Pokiaľ sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil so skutkovým stavom zisteným súdom prvého stupňa, a teda aj so zistením, že majetkový podiel bol oprávnenému A.kovi ako nečlenovi družstva vypočítaný pri transformácii družstva a že Poľnohospodárske družstvo K. mu nevydalo podielnické listy, nemôže byť správny právny záver odvolacieho súdu o neplatnosti zmluvy zo 16. augusta 1998 z dôvodu právnej nemožnosti v nej dohodnutého plnenia (§ 37 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Takto zistený skutkový stav neopodstatňuje záver, že je právne neprípustný iný spôsob nakladania s majetkovým podielom oprávnenej osoby, než ten, ktorý vyplýva z § 13 zákona č. 42/1992 Zb.

Sama skutočnosť, že zmluva o odplatnom prevode majetkového podielu je označená ako kúpna zmluva, nevedie ešte k záveru o nezrozumiteľnosti tejto zmluvy a nezakladá bez ďalšieho neplatnosť tohto právneho úkonu v zmysle § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka. V súvislosti s tým je potrebné poukázať aj na vnútorný rozpor odôvodnenia napadnutého rozhodnutia – podľa názoru odvolacieho súdu je táto zmluva na jednej strane zrozumiteľná (možno z nej vyvodiť, čo a za akých podmienok sa má plniť, ide však o plnenie právne nemožné), na druhej strane je nezrozumiteľná.

Z uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie opodstatnene vytýka odvolaciemu súdu, že napadnutý rozsudok založil na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok

odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil Krajskému súd v Banskej Bystrici na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 6. augusta 2009

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková